

DE VAL

Matthias
M.R. Declercq

deVal

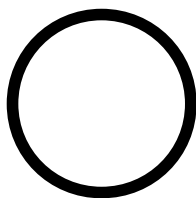
Manteau

Voor Lien

*De schuld, Brutus, ligt niet in ons gesternte,
maar in onszelf, dat wij zo nietig zijn.*

— Cassius
in *Julius Caesar*,
Shakespeare

P E E N K O E L E voorjaarsochtend, midden jaren negentig, zit Kurt Hovelijnck onbeweeglijk aan de waterkant. De kist met het afneembare onderstel en de zwarte, lederen bekleding staat met de

vier poten in het slijk gedrukt. Er is weinig wind. Kurt zit als versteend op zijn kist, een tiener in de houding van een oude visser, voorovergebogen, met de rug bol als een windzeil en de ellebogen in de dijen geplant. Hij draagt laarzen en een regenjas met touwtjes aan de kap. Kurt lijkt met zijn korte haar en wat hoekige gezicht getekend door Permeke. *Man bij het water.* Alleen de gerolde sigaret ontbreekt, de salopette die aan de schouders vastzit en de gouden amulet om de hals, de enige glans in het voorts maar zompige bestaan. Kurt zit er alleen. Urenlang kijkt hij onafgebroken naar die dobber en denkt aan snelle auto's, Pär Zetterberg, Anatool en de puntige kop van een snoekbaars. Kurt ziet zichzelf. Zijn beeltenis is langgerekt, en hapt een vis naar lucht dan wiegt het beeld. De jongen houdt van vissen, van rietvoorn, paling, fluo dobbers, en ook van stilte en eenzaamheid. Dan hoeft je naar niemand te luisteren. Zo'n dorpsjongen uit het nabije Kaprijke trekt zijn plan, hij weet hoe de wereld draait, weet nog wat dikkoppen en veldmuizen zijn, en hoe die te vangen met de blote hand. Het is koud, en vroeg. Kurt blaast in zijn handen. Vrieslucht geeft zich bloot als een tekstballon.

Het is Kurts vader die hem leerde vissen. Die vertelde dat het uitwerpen van de hengel een delicate zaak is. Opletten dat de draad niet verstrikt raakt in de struiken of vasthaakt aan een boomtak. En je dobber in één lange, gestroomlijnde beweging van achter de rug, over het hoofd, zo ver als mogelijk lanceren. Rustig zitten, en de vislijn zachtjes in de houder neerleggen. Soms wordt er gelachen. Dat Kurt liever vissen vangt dan tongen draait. Zoenen gaat iets moeilijker sinds de hengel bij een forse, gestroomlijnde worp in zijn lip bleef haperen. Met worm en al.

Nu kijkt hij af en toe omhoog, naar de hemel, en merkt hoe onmetelijk groot die is. Hoe je, van overal waar je kijkt, altijd precies in het midden staat en de wereld rond jou draait. Er is altijd evenveel hemel links als rechts en eigenlijk zie je niks, alleen een blauw, eindeloos vlak. Of een wolk, en verder het witte spoor van een vliegtuig. Kurt schrijft in gedachten zijn naam in de lucht, als op de beslagen achterrauit van de schoolbus.

Er stijgt een vis naar het oppervlak. Die kijkt, aarzelt en zwemt weg. Kurt verroert zich niet. Doet hij dat wel, dan kraakt het leder en is de onaardse stilte die hem en de kreek als een zijdecocon omvat, doorbroken. En dat wil hij niet.

De jongen vindt de Boerekreek fantastisch. Het natuurdomein is enkele tientallen hectare groot en ligt in het Meetjesland, in het zicht van de Nederlands-Belgische grens, tegen Zeeuws-Vlaanderen aan, en valt bijna van de landkaart. Alles op de rand van de kaart is speciaal, het is achtergelaten gebied. Daar zijn grenspaaltjes in steen, heeft een bushok een deurgat en is een Twix nog een Raider. Er woont niet veel volk, en de weinige mensen die er wonen zwaaien gedag en laten je met rust. Die Boerekreek ligt er ook altijd verlaten bij, net een badkuip in een koeienweide. Ingeklemd tussen Sint-Laureins, Bentille

en Sint-Jan-in-Eremo. Ze kronkelt in kleine beken, vertakt in kleine aders en is omzoomd door bomenrijen, vijvers en houten zitbanken.

De ochtend vloeit over in de dag wanneer het zonlicht door de nevel prikt en Bert De Backer arriveert. Die rijdt telkens als een hazewind van Eeklo naar de kreek om te surfen. Kurt en Bert kennen elkaar niet. Als de ene met zijn surfboard te water gaat, weet de ander dat de rietvoorn en de snoekbaars de aftocht blazen en afdalen naar de onzichtbare modderbodem. Kurt haalt de hengel dan op en bergt alles op in de kist. De wormen bij de wormen, de draad om de spil en de hengel in het doosje. Hij bindt het visgerei met een spanriem achter op de fiets, trapt zich in beweging en houdt bij het rijden een hand op de kist. Hij kijkt om, ziet Bert kleiner worden en schakelt een versnelling hoger.

Kurt rijdt nooit traag met de fiets. Langs de open velden van het Meetjesland, langs grasvelden, moerasgronden en boerderijen komt de kracht uit de smalle benen. Zijn ene hand stuurt, de andere ligt achter op de kist, en zijn dijen voelen vol en sterk aan. Hij rijdt alleen, o ja, daar komt hij. Roger De Vlaeminck, mensen, *le Gitan*. Hij wint! Blaast de wind tegen de neus, dan sijpelt het zweet over de rug en arriveert hij moegestreden in het dorp.

Op weg naar Kaprijke ziet Kurt een groepje renners uit de tegenovergestelde richting komen. Jongens op weg naar de Boerekreek, geformeerd in een minipeloton. Ze rijden op fietsen met een krom stuur en dragen truien die nauw om het lijf spannen. Hun tong hangt uit hun mond, als bij een sneeuwhond, en vooraan in de groep beukt een jongen met zo'n volle, ronde kop tegen de wind in. Zo eentje die denkt de wind te verslaan, eentje die niet trapt met de benen, maar wel slaat met de vuist. Dimitri De Fauw, uit Sint-Amandsberg. Gevolgd door

een spichtige kerel, niet breder dan een kleeerhanger. Die zit comfortabel in het wiel, een kolibrie op de rug van een bizon. Iljo Keisse, uit Zwijnaarde.

Ze flitsen voorbij. De lucht beweegt.

Kurt kent die jongens niet, maar dat peloton kent hij wel. Telkens als hij bij de kreek naar de dobber staart en het zoemen van de bandjes hoort, draait hij zich om. Het ziet er spectaculair uit, dat koersen. Die jongens trekken altijd de aandacht van de meisjes in de manège, met hun lederen laarzen en de kleine, opverende borsten bij het springen over balken. Na de les staan die meisjes verspreid in groepjes. Ze eten raketijtsjes en zwaaien naar de renners, die rood aanslaan of driftig terugzwaaien. Dan duikt Kurt in het lis en kijkt star naar de dobber. Bijt dan toch. Een paar honderd meter achter het peloton ziet hij een zonderlinge jongen met blond haar. Hij rijdt op een fiets met brede banden, draait de Boerekreek op en ploegt als een tractor door de slijkpaden rond het water. Niemand kent hem. Hij heeft piekhaar en volle lippen. Schijnt Wouter te heten, Wouter Weylandt. Hij komt uit Sint-Denijs-Westrem.

Zo moet het er hebben uitgezien die dag. Eerst de visser, dan de surfer, dan de twee renners en tot slot een halve veldrijder. Jongens die elkaar aankijken, maar elkaar van haar noch pluim kennen. Oost-Vlamingen uit verschillende milieus met verschillende karakters en een hoge stem. Kurt haalt de lijn binnen, Bert gaat te water, Dimi trekt de kop, Iljo zit verscholen in de buik en Wouter schraapt de modder van de kaken. Niemand weet hoe het lot hen zal verbinden. Hoe de levens van vijf onbekende jongens aan een kreek kort daarna in elkaar overvloeien. Dat is het lot van de mens, het toeval.

De kiem van deze plots ontluikende geschiedenis ligt bij dat schriele ventje uit Zwijnaarde, bij Gent. Die kleine renner. Die kolibrie. Die jongen met de vreemde naam. Iljo Keisse.

Iljo weet niet goed wat te doen in dit leven. Hij rijdt wel langs de Boerekreek in het wiel van Dimitri, maar is met zijn gedachten elders. De anderen, Wouter, Kurt, Bert en Dimi, weten ook niet wat te doen. Dat weten weinig tieners op die leeftijd. Ze driften naar de rand en krassen hun initialen in de bast van een boom, en is de leerstof te saai, dan duwen ze de kleine bolletjes uit lege inktpatronen. Bij Iljo reikt de doelloosheid verder dan wat onschuldig geklooi en gepruts. Hij zoekt als kind naar signalen, wegwijzers die richting geven aan zijn soms woelige bestaan. Iljo is geen visser zoals Kurt, hij vangt ook geen veldmuizen, vindt geen rust en heeft een stekelig karakter. Hij doet alles in zijn eentje, is wat in zichzelf gekeerd en praat niet over moeilijke dingen als alimentatie en hoederecht. Al fietsend, ja, dan is hij kalm, dan trekt het voorbischrijdend landschap ook zijn gedachten recht en is de wereld helder en weldadig. Maar zit Iljo niet op de fiets, dan zet hij zijn stekels op en gaat het wel eens fout. Als dat kind kwaad wordt, slaan de wijzertjes in de cockpit op tilt en is een crash niet af te wenden. Dan komt de stoom uit zijn oren en knakken de snaren. Niemand weet wat in hem omgaat, wat Iljo denkt, voelt en droomt. Hij zegt niet veel, maar als hij spreekt, doet het pijn. Op school kan hij plots uithalen, als een schermer, en je voor de hele groep te kijk zetten. En gooit er op de speelplaats iemand een piraatbom in een vuilnisemmer, dan kijkt iedereen om.

Patsboem.

Mysterieus ook, hij heet niet Peeters of Vandevælde. De jongen heeft een melkwitte huid en heet Keisse, een naam als een Noors bergdorp. 't Schijnt zelfs dat er maar een paar van die Keisses zijn in België. En er zou er een in Brazilië wonen. Niemand die het weet. Alsof de familie er plots was, 's nachts bij volle maan aangekomen in een houten sloep en verdwenen in de schemerstraten van de stad. Iljo is twaalf jaar, slaat

zijn squashracket aan spaanders en schreeuwt zijn onmacht uit. Hij kan niet verliezen, en zeker niet van meisjes. Loopt het spel niet naar zijn zin, dan gaat ook thuis het bord de lucht in. Monopoly lukt alleen als hij straten koopt, en wordt de maarschalk ontdekt, is de oorlog voorbij.

Iljo is wat gefrustreerd en uit evenwicht omdat zijn ouders zijn gescheiden en er een breuklijn door zijn leven loopt. Niemand zag het aankomen. Het gezin Keisse was een warm, Gents gezin. Hij bengelt nu tussen twee polen. Sint-Denijs-Westrem, waar vader Ronie is geland, en Zwijnaarde, waar moeder Mariane is blijven wonen.

Iljo mist het gestructureerde leven, de vaste vorm: vader, moeder, zus en de kolonisten van Catan. Voorheen was alles zo vanzelfsprekend. Als kind zat hij naast zus Drieka met opgetrokken knieën op de sofa bij het raam te wachten tot vader en moeder de bocht om kwamen. Op de tafel lagen kaartjes met grove tekeningen. Memory-kaartjes als het ware. Een tekening van een brood naast een tekening van een auto betekende dat vader boodschappen was gaan doen. Een auto en een ziekenhuis: dan was vader moeder Mariane gaan halen op de kinderkanker-dienst van het UZ. Als een cipier zat Iljo thuis op de uitkijk.

Nu voelt hij zich in de steek gelaten. De buitenwereld maakt vaart en hij heeft in de zijspan geen controle over de richting die het leven uit gaat. Hij mist dat leven van prentkaarten, damborden en confituurtaartjes, van kampen bouwen met kussens en afgewaaide takken, van kniehoge laarzen en springen in plassen. Nu zijn de ploegen verdeeld en blijft er een over. Hij blijft wachten, maar dat leven komt niet meer terug.

Dat stuurloze heeft meer oorzaken. Vader Ronie wil geen groepssport, in de jeugdbeweging vormen zich kliekjes, en op school ligt Iljo achteraan in het klaslokaal met zijn hoofd op het schoolboek. Het Romeinse Rijk staat na de les geschiedenis

in zijn wang gedrukt. Dus Marcus Aurelius was een keizer, maar ook een filosoof. De jongen vaart onder eigen vlag, een beetje uit noodzaak, en hij weet heel goed: in dit leven moet je je eigen plan trekken, ook als je tussen twee polen bengelt. Geen hulp verwachten, vechten en overleven. Wat niet lukt, hoeft niemand te zien, niemand te weten. Zo is zijn motoriek niet goed afgesteld en haken de radertjes niet goed in elkaar. Neemt Iljo een fles limonade en vult hij een glas, dan is mikken moeilijk en druipt de frisdrank langs het tafellaken en de stoelpoten op de grond. Ook aan de taal dient gesleuteld: dyslexie. Weet niemand. Ziet niemand. Soms weet je ook niet of hij er is. Iljo kan roerloos blijven zitten, zonder dat iemand hem ziet. Een beetje zoals Kurt aan de Boerekreek. Maar nog stiller, nog kleiner, nog anoniemer. Een sneeuwuil in een zil-verberk. Hij vervaagt, gaat op in het decor, zit een hele dag op zijn kamer in Zwijnaarde op zijn hoogslaper en kijkt naar de kampioenen aan de muur. Naar de kale renner Bjarne Riis en zijn kleurloze collega Miguel Indurain. Ook Ayrton Senna hangt erbij. Twee renners en een Formule 1-piloot. Een Deen, een Spanjaard en een Braziliaan. Ze hangen zonder veel reden aan de wand. Gewoon foto's, posters, vulling. Doe maar. Iljo kan zich met een vingerknip aan de wereld onttrekken, omdat het moet, en omdat het helpt.

Op straat in Zwijnaarde, waar z'n moeder is blijven wonen, rijdt hij eenzaam rondjes. Dat laat de motoriek wel toe. Altijd op datzelfde, nooit wisselende parcours. Langs de garagepoort, tussen de paaltjes, door het smalle wijkpad, bij het uitkomen naar rechts, de bocht om richting finish, en sprinten, recht op de trappers. Handen in de lucht. En jawel, Keisse is weg. Keisse doet het alleen. Keisse wint! Een buurman won ooit een beker bij het sportvissen. Hij haalt de trofee uit een kartonnen doos en overhandigt de beker aan Iljo. Hier zie, kleine, proficiat.

Thuis kan moeder Mariane de scheiding moeilijk verwerken. Ze koopt sigaretten, zuigt de rook haastig naar binnen en luis-tert naar kleinkunst. En Iljo luistert naar niemand. Die rijdt de fiets de garage binnen, gaat naar Riis en Indurain, en verdwijnt. In de hoogslaper trekt hij de deken over zijn hoofd.

's Morgens, als moeder voor het vertrek naar het ziekenhuis de kamer in loert, kijkt of Iljo naar school is vertrokken, lijkt het bed leeg; hij houdt de adem in, beweegt niet en heeft het rijk voor zich alleen. Twee uur later haalt hij tompoezen bij de bakker en schopt in een lege straat tegen roestige blikken en losse stenen. Hij wrijft de pudding van zijn lippen, glipt ongezien en ongeïnteresseerd door de schoolpoort en mist bijna altijd de eerste lessen van de dag. Ach ja. Niemand kan hem de les lezen. Niemand kan hem echt bekoren. Niemand kan Iljo echt motiveren.

De plantrekkerij van Iljo vergt creativiteit. Je bouwt geen vlot om de overkant te halen, maar koopt een retourtje voor de overtocht. Voor het ingaan van de examenperiode overtuigt hij het mooiste en slimste meisje van de klas ervan haar notities af te staan. Hij betaalt wat kleingeld en wandelt fluitend het copycenter uit. Dus die Aurelius was een goede kerel.

Dat beetje kleingeld laat plantrekkerij ook toe. In de weekends werkt hij bij zijn vader. Ronie Keisse is begin jaren tachtig op zoek naar werk, maar de bouwsector ligt op zijn gat en hij heeft twee kinderen te onderhouden. Hij trekt naar de wereld die hem als kind al aantrok: de koers. Niet als coureur, maar als handelaar in hamburgers. Ronie slaat vlees in, koopt een tentzeil en verkoopt snacks op de koersen waar zijn broer Freddy meerijdt, de oom van Iljo. Als kind wilde vader Ronie zelf al koersen, maar zijn moeder was als de dood voor dat velorijden. Te gevaarlijk, vond ze. En dat weet Iljo. Hij weet dat vader in zijn dromen al tien keer de Ronde van Vlaanderen heeft

gewonnen. Dat familieverhaal liet Ronie ooit terloops vallen in een interview: 'Ik mocht dat niet, koersen.' Daags nadien kreeg hij telefoon van zijn vader. Die barstte in tranen uit: 'Ik heb zelf ook nooit kunnen koersen! En ik wilde ook zo graag. Ge moogt het weten: ik heb altijd op mijn lip moeten bijten thuis.'

Iljo wordt de koersdroom niet opgedrongen. Het is de omgeving waarin hij als kind rondwandelt die langzaam in het bloed kruipt. Grootvader mocht niet, vader mocht niet, de oom koerst wel, en de zoon kent de geschiedenis.

Vader Ronie ziet tussen de dampwolken door hoe zijn broer wel eens zijn gewicht in koteletten wint. Nonkel Freddy is geen onverdienstelijk renner, hij is een goede regiocoureur en draagt als een van de eersten van het peloton een pothelm, al staat het ding op zijn hoofd als een eierschaal. Freddy gaat sindsdien door het leven als Calimero. Later besluit Ronie alsnog te koersen, als amateur. Is er weinig publiek, dan blijft de grillpan in de koffer en schroeft hij de koerswielen aan. Twee keer haalt hij de krant: de dag dat hij begint en de dag dat hij ermee ophoudt. Nooit iets gewonnen. Met zijn snacks rijdt Ronie dan maar het land rond. In de Snoecks-kalender selecteert hij de grootste evenementen, belt naar de slager en de bakker, en koopt enkele kilo's uien. Van De Panne tot Ougrée, van de Omloop Het Volk tot Torhout-Werchter: Ronie is overal. Vaak zit Iljo in dat kraam, op kartonnen dozen met bevroren braadworsten, of loopt hij rond in de buurt, in zijn eentje. Na de partytent breidt vader Ronie uit en koopt een camionette. Er staat een slogan geschilderd op het rijdende kraam: 'Keisse. Kwaliteit heeft een naam', in wit en blauw, de kleuren van de Gentse Buffalo's, met daaronder een gouden lijntje. Op de i van Keisse staat een rode bol, Calimero.

Met het snijden van broodjes en het spuiten van ketchup verdient Iljo centen. Die laten hem toe zijn plan te trekken. Op een

dag stapt hij met zakken vol muntjes naar Plum Vainqueur, een bekende fietswinkel in het centrum van Gent, trekt de deur open en zegt in navolging van zijn oom: 'Voor mij een koersfiets, alstublieft!'

Het verlangen is ontembaar. Jongetjes dromen van het rood-blaauwe shirt van Rivaldo of het racket van Pete Sampras, maar Iljo breekt zijn spaarpot open en koopt een koersfiets. Een blauwe Concorde, een occasion van 10.000 Belgische frank. Daar, bij Plum in Gent, koopt hij een metgezel, want van een fiets kun je niet verliezen, je bepaalt zelf het tempo, de snelheid, de richting en de duur. De frustratie ebt langzaam weg. Hij klemt de handen om het stuur en rijdt de winkel uit. Nu fietst hij langs de Schelde. Op het autovrije jaagpad is het veilig voor een klein ventje. Hij passeert lage boten met bergen grind, die diep in het water hangen, en steekt ze voorbij. Passeert De Paloclaau, de Titan, Helena, Keiko, en wuift naar de kapitein. Iljo schuilt in het wiel van oude mannen, zoals hij later ook zal doen bij Dimi, goed beschut tegen de wind, en ziet de Schelde verkleuren. De stroom sleurt afgewaaide takken mee, loof en plastic flessen, en aan de sluis hangt een boot vast met dikke touwen. Hij kijkt goed rond, kan niet goed beschrijven wat hij voelt. Rust, dat moet het zijn. Rust en controle. Blijf je lang genoeg op die fiets, trap je harder dan een wijnboer druiven aanstamp, dan krijgt de wereld een beetje betekenis en vergeet je de rest, de school, de squash, de scheiding. Een fiets, een rivier en veel wind.

De goesting in de koersfiets wordt alleen maar groter als Ronie een paar jaar later zijn intrek neemt in de wielerpiste van de Blaarmeersen, een sportpark aan de rand van Gent. De bevroren hamburgers blijven in de diepvries. Ronie tapt nu bier, en Iljo heeft op slag een houten speeltuin van een paar honderd vierkante meter. Vader ziet zijn zoon in de verte rijden, op de

wielerbaan, schrobt 's avonds de cafetaria en leidt Iljo met de Concorde-fiets naar de rand van het ovaal, vlak langs de balustrade. 'Ja, goed, en nu naar boven, duiken, hop.'

Vader gooit de piste later open voor recreanten en vindt een extra bron van inkomsten. Boekhouders en straatvegers wagen zo hun kans. Ze zetten een helm op en grijpen het stuur hard en angstig vast, als de hoorns van een wilde stier. De neus lekt, druppels zweet plenzen op de stuurpen en rijdt er eentje in de weg, dan dalen de beunhazen allengs naar de binnenbaan. 'Ei, pas op.' Sturen is niet moeilijk, maar zonder remmen raken ze niet tijdig uit de klikpedalen en schuren over het hout. Als bij een blok parmezaan schilfert het vel van de benen en pulkt vrouwlief 's avonds sprokkelhout uit de kont van meneer. Iljo lacht en glijdt soepel als een knikker over de baan: hoog in de bochten, laag op de rechte stukken, hij laat iedereen achter zich. Zijn baantechniek is puntgaaf en langzaam verliest Iljo z'n stekels. Kom maar op.

Er valt niet veel meer te vertellen over die tijd. Jonge kerel. Groeit op. Rijdt hard. Tot de bondscoach van het baanwielrennen een paar jaar later zijn neef meebrengt naar de piste. Die neef stormt de baan op en rijdt Iljo's leven in één ruk overhoop. Iljo ziet een kerel met een vale jeansbroek, een baseballpet en basketbalschoenen: 'Yooooo!'

Die kerel trekt zich van niks of niemand iets aan, plant een pothelm op zijn pet en rijdt in geen tijd tot boven aan de piste. Ronie ziet het vanuit de cafetaria allemaal gebeuren. Iljo schrikt van de brutale binnenkomst. Hij lacht ook. Een pet onder een helm, rubberschoenen op klikpedalen: die gast is gek. Hij komt van de fiets af en veegt het zweet van het gelaat. Het is een nar met leeuwenmoed.

Het is Dimitri De Fauw.

Iljo staat te kijken en weet niet goed wat te denken. Hij schrikt. Dat hij mager is en fijn, tot daar aan toe, maar de dijen van die kerel zijn net die van een springpaard, dooraderd als marmer. Hij heeft ook de kop van een dokwerker die het scheepstouw vastknoopt en op de kade spuugt. Als hij lacht trilt het hout. In niets doet Dimitri denken aan Iljo. Hij is sterk genoeg om zijn stuur in volle sprint eigenhandig te plooiën, met armen als slagbomen is Dimi te sterk voor een koersfiets. De beer van de klas, zo een die al haar heeft op zijn benen terwijl de rest nog dons verliest. Soms is de kracht die uit zijn lendenrukken voortvloeit zo groot dat Dimi zichzelf uit balans trekt, uit de pedalen schiet en met zijn kroonjuwelen op de stang valt. Dus worden zijn koersschoenen vastgeschroefd aan de pedalen, met extra metalen tussenschotten. De Grote Vriendelijke Reus laveert ongegeneerd tussen de recreanten op de piste door, kwakt iedereen opzij en breekt onder aanzwellend tromgeroefel het leven van Iljo open. ‘Yooooo gast. *Vrie wijs!*’

De kruitdampen gaan liggen en de twee schudden elkaar de hand. Er komt geen vragenlijst bij kijken: Iljo houdt meteen van die kerel. Het is de ideale kameraad. Zelf heeft hij een moreel kader, weet wat goed is en wat fout, en schrikt op als een kerel binnenwaait die de regels niet kent en aan alles vierkant zijn voeten veegt. En dat plat Gents, die hekel aan school, die dikke benen. Dimi hangt aan een liaan, *Me Tarzan*. Hij doet wat Iljo niet durft. Het is de kern van hun latere explosieve vriendschap. Het eerste duo is gevormd.

Dimi groeit ook op in Gent, in volle vrijheid en in volle beperking. Ook hij heeft behoefte aan wegwijzers, maar weet dat zelf niet. Zijn verhaal is anders dan dat van Iljo, het is ruwer, neteliger, en het ruikt niet naar zuurkool. Iljo pendelt van vader naar

moeder, terwijl Dimi's decor er een is van jukeboxen, smeulende peuken en een afwezige vader. De eerste rijdt in Zwijnaarde rondjes langs garages en tuinhekken. De tweede gaat pas slapen als de nacht wegsluip, de lucht verbleekt. In Café Alliance van moeder Claudine en vader Guy, op het Heernisplein in Sint-Amandsberg, niet ver van het Gentse Dampoortstation, is Dimi bij de geboorte begin jaren tachtig de trofee die aan het stamvolk wordt getoond. De welp naar de zon gericht: zie ne keer hier. Het wonder is geschied.

Na de Alliance openen Claudine en Guy café Sportief, verderop in dezelfde buurt, vlak bij de Schelde. Daar krijgt Dimi de blauw-witte clubkleuren van de Gantoise op de wangen geschilderd, zet een verentooi op en hoort de spionkop op de staantribune schreeuwen tot in de tuin. Wint *den AG* van Club Brugge, dan is de jukebox snel gevuld. Soms halen mannen met lederen jassen hem af aan de schoolpoort, brengen Dimi naar de bar en slaat moeder het vat aan. Roken kan nog aan de toog, en een poef dient niet om op te zitten. *Cause tramps like us, baby we were born to run.*

Als kind ziet Dimitri zijn vader niet vaak. Af en toe krijgt hij oude cassettes te horen met de stem van Guy: 'Ik kom gauw terug, Dim'ke.' Moeder prutst met een potlood in het wielkje en spoelt het lint terug. Dat pa in het ziekenhuis ligt, Dim'ke, en dat we hem niet kunnen bezoeken. Maar er is beterschap op komst, hij is bijna genezen. In werkelijkheid ligt vader Guy in vaal ondergoed op een ijzeren veldbed, trekt zich op aan de ijzeren spijlen voor het raam en vraagt aan cipiers om de opgenomen cassettes te verzenden. Guy zit geregeld in de gevangenis en zal uiteindelijk zeventien jaar slijten achter slot en grendel, verspreid over verschillende periodes, in verschillende gevangenissen. In Gent, in Dendermonde, in Hoogstraten, in Leuven, in opgenomen cassettes.

Guy ziet zijn zoon graag, hij is kwetsbaar als de naam valt. Maar het leven neemt geen keer: zijn levensverhaal is rauw en ongelikt. Ook als hij nu en dan vrijkomt is de klik niet gemaakt en glipt hij 's nachts zijn bed uit, sluipt voorbij Dimi's kamer, trekt een bivakmuts over het hoofd en harkt zijn moed bijeen. Guy leidde als kind zelf een leven op de vluchtstrook. Was negen jaar toen hij zijn moeder voor het laatst zag wuiven aan het raam, vanaf haar ziekbed op de Bijloke in Gent. Het is de oudste herinnering aan een vrouw die veel te vroeg wegviel. Vader was rijkswachter en liet dat ook voelen. Guy stond te boek als een wildeman. Hij brak 's nachts uit om de pony's en lama's van het circus uit hun kooi te bevrijden, en dan 's ochtends vroeg op te staan en te zien hoe ze door de straten van Herzele liepen. Hij kreeg mot met zijn vader en trok de deur achter zich dicht. Guy vocht zich een leven bijeen met de blote vuisten en bloed aan de knokkels. Veertien jaar en hij ging al werken in een katoenvlasserij, werd vijftien jaar in een zeepziederij en was op zijn zestiende al een forse vent. Hij was onhandelbaar, werd geplaatst in een tehuis, liep weg en bleef de rest van zijn leven op de vlucht. Dat zegt hij zelf. Als hij nu over vroeger praat blinkt er een zekere trots in zijn ogen, trots dat hij heeft geknokt voor een eigen bestaan, al was dat bestaan bedenkelijk.

In Gent kwam hij in jeugdbendes terecht, werkte in fitnesscentra aan een lijf dat uit graniet leek en nog altijd lijkt gehouwen. Zijn vuisten raakten bekend bij de politie. Hij werd portier aan de Gentse Kuiperskaai, in beruchte danstenten als Voum Voum en King. Daar zette zijn collega John Massis, in pak en met kepie, het lastige volk op straat, waarna Guy ze bij de kraag greep en rechtstreeks de vaart in sloeg. Hij leerde steeds fouter volk kennen aan 't Zuid; daar wemelde het van de Italianen, gasten uit Corleone die niet naar Gent waren gekomen voor

het Gravensteen, het Lam Gods en een bord stoverij. Guy werd gevreesd, verloor de voeling met de realiteit, handelde in juwelen, wapens, slagen en verwondingen. Zijn geweten verdampste. Iedere vrijlating effende het pad naar een nog grotere, steeds grovere slag. Guy stond op den duur internationaal geseind en vluchtte naar Amsterdam, en ging er zelfs naar het voetbal. Hij zag Ajax van Sofia winnen, zag Johan Crujff twee keer scoren, maar op zeker moment stond de politie bij zijn schuiladres en gooide hem opnieuw de gevangenis in. Zijn zwaarste straf zat hij uit in Leuven, waar hij jeugdvriend Freddy Horion terugzag, de man die een gezin uitmoordde in Sint-Amandsberg. Guy zat bij Daniël Vanhamel, een van de drie ontvoerders van Anthony De Clerck, bij Staf Van Eyken, de Vampier van Muizen. Liep Guy in de gang, dan ging iedereen uit de weg. Een knipoog naar bewakers volstond. Wie hem nu ziet wandelen in de Gentse binnenstad, met de oude sportjas van Dimitri om de schouders, kan niet vermoeden wat een zandzak aan narigheid hij met zich meesleept.

Als kind houdt Dimi van zijn vader. Die is zacht voor hem, koopt spullen waar een kind van droomt. Hij krijgt een Harley-Davidson op batterijen en zoekt in Brantano voor 30.000 Belgische frank aan sportkledij uit. In volle kinderlijke onwetendheid zijn de periodes waarin hij zijn vader ziet telkens warm, spannend en intens. Guy neemt Dimi mee in zijn jeep, trekt diepe groeven in de zandweg en haalt bij een bosrand in Kemzeke, nabij de Nederlands-Belgische grens, een long rifle tevoorschijn. Hij leert hem schieten op hazen en konijnen. Zijn er problemen op school, dan zegt Dimi: 'Pas op, of ik haal mijn vader!' Moeder Claudine doet alles voor haar enige kind. Alleen, als Guy is ingerekend, of als koppel, als ze bij iedere vrijlating het verleden even verdringt. Ook zij had niet het makkelijkste leven, ook zij bleef haperen aan de weerhaken.

Maar altijd is Claudine hard blijven werken, nog meer toen Dimi in haar leven kwam. Hij is haar bestaansreden, en hij is dat nog altijd.

Dimi ziet als kind dingen die hij niet begrijpt, weet niet wat zich boven zijn hoofd afspeelt en zal daar later aan terugdenken. Situaties herinterpreteren, relaties herzien. Waarom komen die mannen in hun zwarte kleren, zwarte helm en zwarte bottines hem 's nachts uit bed tillen? Wat is dat, de BOB? En waarom heeft moeder littekens in het gelaat? Claudine blijft voor Dimi al die tijd bovenaan staan. Altijd. Zonder haar was van een koerscarrière geen sprake geweest.

Zit Guy in de cel, dan neemt broer Mark tijdelijk het roer over. Hij dicht de grootste gaten en neemt zijn neefje mee naar de piste. Daar arriveert hij met zijn baseballpet en zijn vale jeans. Daar vindt Dimi iets waar hij goed in is, wat hij graag doet, wat hij wil blijven doen. En daar staat Iljo.

Hier ontspringt de vriendschap en komt er vaart in het verhaal. Iljo en Dimi trainen samen, rijden met andere jonge renners door de Boerekreek, zien een surfer, een visser en een veldrijder. Ze groeien naar elkaar toe en worden een koerskoppel. Iljo en Dimi rijden wedstrijden en winnen alles. Iljo heeft uithoudingsvermogen en een puntgave techniek. Dimi heeft minder uithoudingsvermogen, maar wel onbehouwen snelheid. Hij trekt wild aan het stuur en gooit op de baan Iljo bij iedere aflossing als een kleiduif voor zich uit. Als beloften rijden die twee toekomstzesdaagsen ter voorbereiding op het profleven en winnen iedere wedstrijd. Letterlijk ie-de-re wedstrijd. Keisse-De Fauw is onklopbaar, en soms ook onbeholpen. Zo staat Claudine op een jeugdkampioenschap te juichen aan de finish. Ze gooit haar handen ten hemel en schreeuwt naar Dimi. Claudine vergist zich. Dimi ziet zijn moeder lachen, denkt te winnen, juicht een ronde te vroeg en gooit na afloop

zijn helm aan gruzelementen. Of Dimi die bij de start van het kampioenschap achtervolging het voorwiel optrekt, omdat de tijdsmeting pas start als het achterwiel de sensor passeert, en dan vol op zijn gezicht gaat, met zijn hoofd tegen het hout. Of onnodig hard stampst op een moment dat hij de titel al ruikt en zijn ketting breekt.

Ze trainen samen langs de Schelde, rijden dwars door de Boerekreek, reizen van stad naar stad, van land naar land, en lijken klaar om het Belgische baanwielrennen lange tijd te domineren. Hun vriendschap wordt nooit beter. Nooit blaast de wind nog zo fors in de rug. Tot zich een derde man aandient. Niet op de piste, maar tijdens een trainingsrit langs de Schelde. Daar rijdt eind jaren negentig een flamboyante tiener naast Iljo. Een ferme kerel. Ook wild, ook Gents, ook een beetje gek. Ook hij zegt met een al even sappige tongval als Dimi, en op quasi dezelfde toon: 'Yoooooooo!' De derde steen valt. Het is een veldrijder.

Het is Wouter Weylandt.

*

Iljo denkt er nu vaak aan terug. Hij moet wel. Het verleden is een zure oprisping die hij telkens wegslikt. Terugdenken aan Wouter, die zich langs de Schelde met veel vertoon tussen andere renners wurmt, naar hem toe rijdt en schreeuwt tegen de wind in, met een hoge stem en bolle wangen: 'Yooooo, ik ben Wouter!' Iedereen van het groepje zwijgt plots, maakt plaats en staart Iljo aan, de egel die ongemakkelijk over het zadel schuift en het stuur omklemt. 'Euh, ja, hallo.' Iljo is bij de eerste ontmoeting al Belgisch kampioen achtervolging bij de nieuwelingen en draagt de nationale trui. Hij is een ster, maar de schroom werpt hij niet af.

Eerst Dimi die de piste kaapt, dan Wouter die zelfverzekerd het jaagpad oprijdt: twee keer is Iljo overdonderd. Door twee schijnbaar gelijkaardige kerels, maar dat is niet zo. De nuance zit niet in het temperament, maar in de beheersing. Dimi flapte er als clown ongeremd alles uit en maakt brokken zonder het te beseffen. Wouter trekt de aandacht met een zwarte hoed en een wit konijn. Hij is het licht dat iedereen verblindt. Blitse kledij, lef, brillantine en sterke benen, dat is wat anders dan een pet en een jeans. Iljo en Wouter zien elkaar nadien op school, daar lonken de meisjes vooral naar Wouter. Hij draagt Buffalo's, surferstruiken van Quiksilver en kan bellen blazen als een wasmachine. Buffalo's zijn overigens geen schoenen van voetbalclub КАА Gent, maar vrouwelijk aandoende bottines met een dikke, zware rubberzool van een paar centimeter hoog, plateauzolen waar meisjes nauw aansluitende broeken op dragen en jongens zich door die paar extra centimeter een man voelen. Als een steltloper op een braderie wandelt Wouter naar school, net niet van de weg gereden door kerels op snelle brommers. Hij loopt in de vitrine, en Iljo kijkt door het raam. De jongen die met een mountainbike door de kreek ploegde, in het spoor van dat minipeloton met daarin Iljo en Dimi, die jongen straalt een grenzeloze jeugdigheid uit. Zo'n kerel die achteraan op de doos Frosties prijkt. Met dat lange, golvende, blonde haar, het dikke pilotenvest en de nota in de schoolagenda: Wouter is een attractie met lange wachtrijen. Er zit vaart in al wat hij doet, hij waait kennelijk onbevreesd door het leven, kijkt om zich heen, kloek, viriel, met een grasspriet tussen de tanden, de handen in de zakken en één been opgetrokken tegen de muur. Een johnny, maar dan een johnny met pudeur. *My radio believes me I like it loud.* Harde beats, techno, stoerdoenerij, het gaat hem goed af. Wouter is wind en Iljo is weggeblazen.

Anders dan de scheiding bij Iljo en het dubbelleven bij Dimi, is de jeugd van Wouter wel bewegwijzerd. Vader en moeder hebben het parcours uitgestippeld. Wouter geeft te kennen zijn eigen weg te gaan, maar kleurt zelden buiten de lijnen. Dat doet zijn zus Elke ook niet, al is de kloof tussen hen beiden wel groot, thuis in Sint-Denijs-Westrem, een deelgemeente van Gent. Elke is anders. Ze leest boeken, draagt wijde truien, gaat vroeg slapen en denkt vrij: Dead Poets Society in Sint-Denijs-Westrem. Elke snijdt geen gaten in vale jeans en tript niet op lsd in de garage, maar Kurt Cobain is wel fucking gaaf en met de lichten uit is het minder gevaarlijk. Hoogland en Cobain kunnen het op wat oorlogsvoering na wel met elkaar vinden. Het zijn twee tegenpolen in een zacht, Vlaams gezin. Elke bestormt de hemel als lid van een groep jongsocialisten rond Freya Van den Bossche, met een bekeringsijver die tot in de woonkamer reikt, waar Wouter ligt, met zijn benen omhoog, kauwend op een stuk drop. 'Doe maar, Elke, doe maar. Ik ga gamen.'

Voor Wouter is de wereld een spel zonder handboek en zonder regels. Hij komt overal binnen met veel schwung, als in een saloon waar een cowboy de draaideuren opengooit, met zijn wijsvinger de hoed opduwt, iedereen omkijkt en een stilte over het kroegvolk neerdaalt.

Hij is er.

Maar de pose van kauwgom, Buffalo's en haargel is wel artificieel, ze verbergt faalangst. Wouter gebruikt opvallende kledij en harde woorden om de barsten in het pantser te verbergen. Dat is ook later zo, als profcoureur. Overal is hij de man die uit de rook opdoemt en naar het publiek zwaait, schijnbaar nooit fragiel, maar de intimi weten beter. En juist dat maakt hem geliefd. Het hart is kleiner dan de taal doet vermoeden. Hier raakt het karakter van Wouter aan dat van Dimitri.

Ook hij praat vaak per megafoon, maar binnenin galmt de onzekerheid.

Vóór de omscholing tot renner is Wouter atleet op de halve fond, bij Ajax Gent. Zijn vader, Eric Weylandt, is er bestuurslid en zus Elke loopt bij Ajax de sprintnummers. Je zal het Wouter later niet nageven, maar vaak klinkt het startschot terwijl Wouter nog gehurkt in de struiken zit, tot aan zijn knieën in de distels, met een hoofd als een biet. Dan hoort hij een knal, vloekt en trekt de broek snel op. *Verdoemeuh. Onzekerheid.*

Zijn darmen demarreren later ook tijdens de koers. Niet zelden geeft hij over in de wedstrijd, buiten het zicht van de camera. Stress is de oorzaak. Zijn hele leven twijfelt Wouter aan zichzelf. Ook als kind al, maar nooit openlijk. Er is een periode op de middelbare school waarin Wouter zijn draai niet vindt. Maar hij zwijgt, stelt geen vragen, duwt het weg. *Think less, live more.* Het staat nog altijd geschreven op een rotswand in Italië. Sport is het ideale middel om de twijfel weg te drukken. Vader Eric glijdt in de kazerne langs de metalen paal naar beneden als de rode lamp flikkert en het alarm afgaat. Hij loopt marathons en staat scherp als een broodmes. Moeder Nele is de teamcoach, zij haalt rijsttaartjes, vult bidons en kookt spaghetti. Ze maakt ook de sporttas klaar, waarna Wouter nog snel een kam, een pot haargel en een flesje parfum meegrist. *Stardust.* IJdeltuit. Wouter houdt van lopen, maar het spelelement is te beperkt. Koersen lijkt spannender, gevaarlijker, wilder ook. Op de fiets hoef je minder te denken en voel je de wind snijden. Via vrienden rolt hij het peloton van de Koninklijke Gentse Velosport binnen, een van de oudste clubs van het land. Ooit reden mannen als Albert 'Berten' Van Damme, Roger en Eric De Vlaeminck, Benoni Beheyte en Tom Simpson voor die ploeg. In de jongerenwedstrijden kleeft nog romantiek aan de clubnaam. Proef de naam en je ruikt de tubes: Koninklijke Gentse Velosport. Ze

rijden tegen Jonge Rakkers Vollezele of wsc Hoop op Zegen. Wouter verlaat het atletiekveld en pompt de banden op.

Kiezen voor de koersfiets houdt wel een risico in. Amper een paar minuten nadat grootvader hem als kind verlost van de steunwielen en de familie op een zondagmiddag aan tafel schuift voor een stuk taart, blijft Wouter bij de deur met een pedaal aan een boordsteen haken en valt op zijn gezicht. Een tand steekt door zijn lip. Een pedaal en een boordsteen, alsof het lot zich dan al openbaart.

Later staat de buurvrouw aan de deur met Wouter huilend in haar armen. De buurjongen is op hem ingereden. Met zijn voorhoofd knikte hij diezelfde tand er weer uit. Wouter blaast spugbellen terwijl het bloed van zijn kin druipt. Zijn eerste tand, met wortel en al uit het vlees gerukt. Zus Elke vindt de tand op straat, vader Eric steekt hem in zijn broekzak, waarna artsen de tand op de spoedafdeling van het ziekenhuis weer in het gapende mondgat planten. Als Wouter op school nogmaals op zijn smoel belandt, wordt die verdomde tand met chirurgische ankers in het kaakbeen vastgezet. Hij sterft van de pijn. Het gaat om een zogezegde primeur. Een paar jaar later zien vader Eric en moeder Nele op televisie een tandoperatie in een medisch programma. Ze zien dokters een tand met de nodige bruutheid vastschroeven en het begint hen te dagen. Nele port Eric in de zij, en zegt: 'Moh, kijk! Dat is onze Wouter!' Bij de Koninklijke Gentse Velosport is Wouter een raket, hij lijkt gemaakt om te fietsen. Het beeld van de boerenzoon die hoekig op pedalen stampt, is achterhaald als Wouter waterpas op de fiets zit en Danny Zuko naar de meisjes lacht. Hij speelt met de pedalen en ritst de trui tot boven dicht. Wouter rijdt ook niet zomaar met een fiets, hij rijdt met zijn fiets. Zijn ww Special. De naam die nu nog altijd in witte verf op de Scheldedijk staat gekalkt, die je ziet op kartonnen borden in

de Giro d'Italia, is ontsproten aan het begin van zijn carrière. Vader Eric kocht jaren geleden een tweedehands racefiets, een witte Eddy Merckx-Corsa. Hij koesterde een grote liefde voor het wielrennen. Aanvankelijk zag hij Wouter liever niet koersen. Toch een gevaarlijke sport, in een troebele wereld. Investeren in een nieuwe fiets was geen optie. Om Wouter te plezieren dacht Eric eraan om de oude Merckx te herstellen en opnieuw op te spuiten, maar het kostte een aardige som geld om er opnieuw 'Eddy Merckx' op te schilderen. In de garage van de Weylandts stond toen een mountainbike van de Amerikaanse constructeur Specialized, een fiets waar Wouter zijn ogen niet van af kon houden. Zijn koersfiets moest en zou ook Specialized heten. Maar dat kon niet. Het is duur om de naam Merckx opnieuw op te laten spuiten, en helemaal uitgesloten om er Specialized over te schilderen. 'Wouter Weylandt' bleek als naam dan weer te lang voor de korte stang. Dan was daar het compromis: ww Special, zijn naam gecombineerd met het geliefde Specialized, in geel-blauwe letters op het frame geschilderd. Dat is het moment waarop Wouter zich als jonge tiener een alias aanmeet. Wouter is niet meer Wouter, hij is nu special. ww Special, het ideale masker om je achter te verbergen, de wereld te verblinden en alle twijfel ongemerkt onder de mat te vegen.

Een renner beleeft het meeste koersplezier in de jeugdreksen, al dringt dat pas door als de carrière voorbij is. Bij de profs zijn de belangen te groot, is fietsen een job. Bij de jeugd moet niks. Wouter wint en de ouders gloeien. Eric staat altijd met wortelsap langs de kant van de weg, een oranje drankje uit de Aldi, Wouter kan niet zonder. Zelfs als prof zal Eric hem in de finale nog wortelsap aanreiken. Nele wordt verzorgster en traint met Wouter voor de deur in Sint-Denijs-Westrem. Ze staat op het trottoir en leert bidons aangeven.